

ישור שנגח ד' וה' פרק רביעי בבא קמא מו.

אכל מועד לגמרי לא משתתף לה ללד
שלא יגדל אדם כו'. הכי נמי האי לא
הדרן עלך שור שנגח
שור שנגח אם הפרה ונמלא עוז
אם עד שלא נגח ילדה.

1. או נודע כי שור נחב
הוא מתמול שלשם ולא
שמרנו בעצלו שלם
שלשם שור תחת השור
הזאת לה' זל:

2. וְכִי יִפְתָּח אִישׁ בֹּר אֶל
יִכְרֶה אִישׁ בֹּר אֶל
כִּסְנוֹ וְנָפַל שָׁמָּה שׁוֹר אִו
מִמּוֹ:

3. בִּי תִכְנֶה לֵּית דָּדֶשׁ
עֲשִׂית מַעֲשֶׂה לְגִנְגָּה וְלֹא
תַעֲשִׂים דָּמִים בְּבִיתְךָ כִּי
וְפֶל הַדּוֹפֵל מִמּוֹ:

דברים כב ח

תוס' ד"ה דאפילו וכו'
ע"ל דלמ"ד פלגא נוקא
קנסא. עיין לעיל דף מא
ע"כ תוספות ד"ה מודה:

א] תום' ד"ה דאפילו כו'
עוד אר"י כו'. ג"כ וכ"כ
הראב"ד והרא"ש ספ"ו
ש"פ. אבל הרמב"ם חולק:

פרק חמישי: שור שנגנב
את הפרה
ואכל חכמים ואומים זה
לכל גדול בדין, המצויא
חמיוניו עליו הראיה.
פר"ח דקיי"ל חכמים
ואיצ"ג דמור רבה בר
אבוה בפרק השואל את
הפרה אין הואל טומנס
אפילו ברי וברי שינויא
הוא ודוחיה היא דקיי"ל
חכמים. איתמר המור
שור לחבירו ונמצא נגחן.
קיי"ל הלכתא כשמואל
ברעי. וכן פר"ח וצ"ל
הלכתא כשמואל.

HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

הדרן עלך שור שננח ארבעה וחמשה

שור ^אשננה את הפרה ונמצא עוברה בצדה ואין ידוע אם עד שלא
נגנחה ילדה אם משננחה ילדה משלם חצי נזק לפרה ורביע נזק לולד
וכן פרה שננחה את השור ונמצא ולדה בצדה ואין ידוע אם עד שלא
נגנחה ילדה אם משננחה ילדה משתלם חצי נזק מן הפרה ורביע נזק מן
הולד: **גמ'** אמר רב יהודה אמר שמואל זו דברי סומכוס ^אדאמר ממוז
המוטל בספק חולקין אבל חכמים אומרים ^אזה כלל גדול בדין המוציא
מחבירו עליו הראיה למה לי למימר זה כלל גדול בדין אצטרף דאפילו
בניזק אומר ברי ומוזיק אומר שמה המוציא מחבירו עליו הראיה אי
נמי לבי הא דאתמר ^אהמוכר שור לחבירו ונמצא נתנן רב אמר הרי
זה מקח טעות ושמואל אמר ^איכול שיאמר לו לשחיטה מכרתיו לך
אמאי וניחוי אי גברא דובין לרדיא אי גברא דובין לנכסתא לא
צריכא ^אגברא דובין להא ולהא וניחוי אי דמי רדיא לרדיא אי דמי
לנכסתא ^אלא צריכא דאוקיר בישראל וקאי בדמי רדיא אמרי

אומר שמא. וא"ת והא מחויב שבועה ואין יכול לישבע הוא זה מודה במקלט בנזק הפרה ויכול לישבע משלם כדאמר רבא בפרק השואל (ב"מ דף קמ. וס) ומיהו שמואל לית ליה האי ס (ס) ועוד י"ל דלמ"ד פלגא נזקא קנסא לא יהא מחויב שבועה גדולה מהדולת עלמא דמדור דמי כלל דהא טעמא דמחויב שבועה ואין יכול לישבע משלם מפרש בפרק כל הנשבעין (ש) שניהם ולא בין הירושים ומפרש הם כגון שאמר ליה מנה לאכא ביד אביך ואמר ליה חמשה כליה' וימייב ועל כרחך צריך לימן טעם למא בזב חייב ויבירשם פטור דבלא טעמא אין לומר כה"ג לית ליה מה לי הוא מה לי אבוא אלמא טעמא דחייב לא ידענא דהיה לו לומר ויבירשוי לא היה ללמד לידע בזמלי דלחזוהו ומיהו טעמא אימ ליה נמי למיפטר בשמעתינן שאין קודם וא"ת דהכא משמע דלית ליה לרב יהודה ברי עדיף ולקמן בפרק בתרא (דף קמ.) וכן צידך והלא אומר איני יודע רב יהודה ורב הונא מחייבי דברי עדיף ואין לתרץ דהכא משמיה (דף יב: וס) צ"ע למימר הא דרב יהודה ורב הונא דשמואל היא ולפי אותה סברה תקשה ד דהתם ברי שלו טוב שידוע שיכחינו אם הוא משקר וגם אותו יש לו לידע אם חייב לו אם לידע דהוא אמת הוא אומר ברי עדיף אכל הכא מה שטוען ברי לפי שידוע הוא לא היה בשעה צריכה משה' אין ברי עדיף ובספ"ק דכתובות (ס) דצ"ע למימר הא דרב הונא ורב יהודה ודדחייה דהם בתוספתא היה יכול להקשות הם דשמואל ארשמואל דהתם פסיק שמואל כרי"ג אלא"ע דהתם אין לצלע לידע מתי נאנסת והכא בשמעתינן מודה שמואל דלא אמר ברי עדיף במה יכול לומר ולטעמין ולא קאמר וההיא דהבית והעלייה (ב"מ דף קסו: וס) דהיה אחד מברך וקאמר איני יודע ופריך לימא מיהו תיובתא דרי"ג ומשמע דלרב יהודה נחא התם י"ל דרגיליהו ממונה דמוקי לה כגון שיש עסק שבועה ביניהם ואם לא היה לו להכיר אכזרי לא הייתי אומר מ ללעיל וההיא דתנן גיש נוחלין (ב"ב דף קלז. וס קלז) זה אפי"ן נאמן ויטול עמו בחלקו ומוקי בזה אומרת מנה לי בך והלא אומר איני יודע פטור אלא"ע צ"ע דבר גרוע הוא שאין להם מ בצאוה שצא ממדינת הים הדך בלאו הכי דחי שפיר ואין חושש לומר ולטעמין עוד י"ל דהתם מ לי צידך והלא אומר איני יודע פטור היבא דהוי ברי גרשו והשמן טוב ענין

המוציא מחבירו ע"י הראיה. משמע מהבא דאין הלקה כשמוכס מדלא ק"ל שמואל כו
 חזקת הצמים (י"ב דף לה. ושם) י ש להאריך בזה: **וְנִחְזֵי אִי דְּמִי דְּרִיא** לרד"י
 כדכונן דאמרי בהעובר את הספינה (ס"ג דף ע"ו): מכר המזל לא מכר הבקר ולית להו הדמיס כ
 דאיכא רובא וחזקה דרובא קרו למזל ומזל לבקר ובקר יוגס הוא מוחזק ואפילו לפי הספרים
 למודיעיהו ומפקי מוחזק אכל הבא רובא לרדיא וזני ואיכא חזקה כנגד אותו הרוב שהמזל
 או לרוב או לתחזק ורש"י פירש שמוכס פירות (ס"ד דף ע"ג. ושם) ^א

לקנות שוורים לחרישה, ובגון שהיו מבירים זה את זה, ודאי לרדוף זכין, ואפילו לשמולל ליהיו מקח עשוע, דמיון שמזריסו זה את זה וזה את זה, דובין להא ולחא. כגון עבה ועובד אלמה (שוש). ונחיוזי אי דמי רדיא לרדיא. כיון דהאי גברא עבד דחזין להכי וזהכי לשמוללם, צידיהם ויחזי אי דמי רדוף ובה ליה יסעתי צי דינר דהסם מודיעת לרדוף זכין והכי זה מקח עשוע, ממוכין כין ונגנא חומק, ונחיוזי כיון דדמי רדוף קביל מניה לוקח מקחו בטל, נדמאנא רהי חזא לרדיא, שהכי נגנא דגנא וזלש שזה אלף י צידיהם ויחזי, וליכא נדמא דגנא דרדוף חזא לרדיא וזה אי צידיהם ויחזי.

אֵלֶּה טַעְמָא דר"א בדתניא. תימא מהאי טעמא נמי לא תסגי
 צור בכסוי משום דרבי נתן וי"ל דצור אית ליה תקנתא
 טפי כשמכסהו כראוי משור נגחן ועי"ל דמעיקרא ודאי ס"ד דר"א
 לענין תשלומין קאמר אבל השתא דמסקינן טעמא דר"א נתן לאו
 לענין תשלומין איירי אלא לגבי איסור
 בעלמא דאסור לקיימו ואיכא למימר
 דגבי צור נמי איכא אבל מודה שאם
 שמרו שמירה מעולה והזיק פטור
 מיהו בשמירה פחותה ודאי לא סגי
 מדאוסר לקיימו ולהבי אמר לעיל (דף
 מה:): קא מני ר"א היא:

הדרן עלך שור שננח ד' וה'

שְׁזֹרֶה שָׁנְנָה אֶת הַפֶּרֶה. וְזוֹ דִּבְרִי
סוֹמְכּוֹס. תִּמְיָה דִּצְפֶּרֶק
הַשְׂוֹאֵל (ב"מ דף ק. וסא)¹ מִשְׁמַע
לֵדָלָה אָמַר סוֹמְכּוֹס יִחְלוּקוּ אֲלֵהָ עֲשׂוּמָה
בְּזֹאֵס גְּבִי הַמַּחְלִיף פֶּרֶה בַּחֲמֹר
דִּפְרִיץ בְּגִמְרָה אֲמַאי יִחְלוּקוּ וְנִחְזוּ
בְּדִשּׁוֹת מִלָּן קִיָּמָה אָמַר שְׂמוּאֵל
עֲשׂוּמָתָה דְּבָאָם וּפְרִיץ וְנוֹמָה בְּחֻקָּה
מִרָא קָמָה הֵא מִנִּי סוֹמְכּוֹס הִיא
מִדְּלָה אָמַר אֲלֵהָ מִשְׁמַע לֵדָלָה הִדֵּר
בִּיָּה מִשְׁנִיָּה קָמָה וְהָךְ דִּהֲכָה יִכְכָּה
לְאֻקְמִי עֲשׂוּמָתָה בְּזֹאֵס לִר"ע דְּאָמַר
יִוֹחֲטֵל הַשּׁוֹר אֲבָל לִר' יִשְׁמַעֲלֵל דְּמַאי
לְסַלֵּק לִיָּה בָּזוּי לָהּ תַּחֲשִׁיב צַד הַמֵּהִיא
לְהַדְמִיָּה (לַעֲלֵל דף לה:) קָשָׁה דְּלִיָּק
זֹחֶת אֹמֶרֶת חֲלוּקִים עֲלִיו חֲצִירִיו
עַל סוֹמְכּוֹס דִּמִּשְׁמַע הֵסֶם דִּאֲפִילוּ
בְּצִירֵי וְכִי קָאֵמַר סוֹמְכּוֹס דְּחֹלְקִין
וּשְׂאִפִילוּ עֲשׂוּמָה בְּבִיתוֹ מִדְּלָה אֻקִּי
מִתְנִיתִין עֲשׂוּמָה בְּבִיתוֹ אוֹ כִּרְבִּי
יִשְׁמַעֲלֵל דְּאָמַר בִּיָּה הֵא מִנִּי לְסַלֵּקִי
בָּזוּי וְתִיָּי אֲפִילוּ כְּסוֹמְכּוֹס:

דאָמפּלירן נײַק אומר בײַ וואַס
הולד אומר אינע יודע ומתוך שאין
צו פסקן כל הכשעין (שמועות דף מ.
קקנא פפור 18) ועוד אומר ר״י דלא
תשום דכתיב שבעת ה' תהיה בין
דענא ומחשבים לא ידענא דכאזנה
בדאמרי התם אי דלמר ליה נ' אית
ידע אס חייב לו מנה אס לא אכל
ילדע דבר זה אס משנגסה ילדה או
אז (ב"מ דף 15: וס) אמר מנה לי
מואל קאמר דהא צפסיק דכחובות
מואל אדשמואל וי"ל דפרדרישית לעיל
האן מדטוען שמא מוכחא מלתא
גיהא וכן טוען שמא טוב שאין לו
מואל היא ולא מסיק דאמריה א
נאמנת בזהיא דמשארטמני נאנסמי
שהצרי גרוע אלא שבכמה מקומות
אז אצניו נוטלן ואמר [בגמ'] דלידך
אז שכל אחד מכיר מקצת אצניו וכן
שאין יכול לישבע משלם דפרדרישית
דאמרי אינך אין אנו יודעין ודייק
לידע אס הוא אחיהם דמה יודעים
גמירא דכרי קאמר זאת אומרת מנה
אז למנא דהא :

ה' וּבְשִׁמְעֵתָן כָּל דְּלִילִים גִּבֹּר בִּצְרָק
פִּי הָרֶרֶ"י בֵּר מִרְדְּכִי דִּהֲבָא אִפִּי
עֵשִׂים הֲבֵא מוֹדוֹ דִּהְיִי מִיְלִי גִבִּי כְּמֹד
אֲרֵי גִרְסִי רֹבֵא מִ"מ לֹא אֲחִיָּא דְּמִים
זִזְק אֲמִירֵין דְּהִמִּים מוֹדִיעִים לְסִיע
יָן אַחֵר:

עין משפט
נר מצוה

א א ב מ"י פ"ט מהל'
זקני ממון הל' ב ג
והלכה ו סמוג עשין סא
טו"ש"ע ח"מ סימן ששט
סעיף ב ג וסימן ת סעיף
ח:

ב ג ד ה מ"י פט"ו
מהלכות מכירה הל' ה
סמג לאוין קע טוש"ע ח"מ
סי' רל"ב סעי' כג:

מוסף רע"י

כסהו בראוי. ועצר עליו
השור או חמור ונפל ומת
(לקמן נב.).

הדרן עלך שור שנגח
דו"ה

[illegible]

לשמועו במחבריו ילק.
 דהא אינא דרזין לשמועו,
 ורובא לא כללוס את
 וסוהו ליה כי פלגא עלבא
 ומחזיקו עמי
 הרהר, ואפילו למוסמס
 להחזיק מחזיקי ספק
 כוונתו,
 דקסאן ק"ל כוונתו,
 מילי כגון שור שגגה את
 הפסד ונתנא עברה גלדה
 איהו דרוב לגדי חיה
 המשפחה את ילדה קודם
 נגיחו או אחר ק"ו ואפילו
 טעין חד מנייהו טענת
 ברי ואדק טענת שמה,
 וכמו פסד ביקס (גכס),
 ספקי החילן (גכס),
 קידול חובקין משוס דלון
 דרוב אס ק"ו 'נ'
 ורישטו קטן וק"ו 'נ'
 ונתנא חובקין שטן אסוה,
 אכל הכרז אלו ידעני
 איך היה המשפחה,
 או מוכר לו סתם ונתנה
 הדבר סתיה גנן קודם
 לכן, הלא מודה סומסוס
 דלא היה מחזיקי החילן
 ספק אלא חולקין סתם
 הואו טעונן יפה, דכיון
 דרובא לא כללוס את
 ורובא לא למחזיקי פסד
 לזקא היה ליה למחזיק
 לדידא עינענא ליה, ונתנא
 חובקין הפסד, וק"ו יומי
 ונתנא חובקין, דהסאן
 רשעיה מוכר סתיה
 (רשעיה סס), וריזוי
 גברא ברי, כלומר יחי
 דסו דלפניו בר, וסמולא
 ליחוד יחיה גברא עמי
 אלהה הוא ולא עמי, ורגיל
 קטן טבח סליו עמי
 וריזוי חובקין עינענא
 ויזן, דהא אפילו לשמועו
 (ע"ש בארבור), דאקדיר